



## СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

### ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА І ВИХОВАННЯ

спеціальність	015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології	факультет	Менеджменту, адміністрування та права
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін

### ВИКЛАДАЧ

#### Пономарьова Марина Сергіївна



Вища освіта – спеціальності: менеджмент; підприємництво, торгівля та біржова діяльність; садівництво та виноградарство; управління закладів освіти; освітні та педагогічні науки.

Науковий ступень - кандидат економічних наук 08.00.04 – економіка та управління підприємствами, (за видами економічної діяльності)

Вчене звання - доцент кафедри менеджменту

Досвід роботи – більше 17 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- авторка 76 фахових наукових статей та більше 71 тез та матеріалів конференцій;
- співавтор 2 навчальних посібників та 9 колективних монографій;
- авторка більше 30 методичних рекомендацій;
- досвід роботи у складі редакційної колегії фахового видання. Відповідальний секретар Вісника ХНАУ. Серія «Економічні науки»; Journal of management, economics and technology.
- досвід роботи у складі: методичної комісії факультету, конкурсних комісій (наукових студентських робіт): Професійна освіта; Підприємництво; Економіка сільського господарства та АПК; Маркетинг; Управління проектами тощо;
- досвід роботи у складі редакційної колегії з проведення Міжнародних науково-практичних конференцій;
- Член Всеукраїнської громадської організації «Українська асоціація економістів-міжнародників; Громадська спілка «Українська асоціація освіти дорослих

телефон

0667618843  
0974170902

електронна пошта

univerms@ukr.net

дистанційна  
підтримка

Moodle

## ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

<b>Мета</b>	формування у студентів комплексу професійних знань з питання екологічної освіти і виховання молодого покоління та підготовки його до розв'язання екологічних проблем, в яких мають переважати загальноприйняті в людському суспільстві норми моралі та духовні цінності.
<b>Формат</b>	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота, імітаційний проєкт
<b>Специфічні результати навчання і форми їх контролю</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• методологічні засади формування концепції освіти для сталого розвитку та її співвідношення з екологічною й гуманітарною освітою</li> <li>• Досліджуються актуальні проблеми екологічного виховання та освіти, розкриваються механізми формування етичних імперативів в екологічній культурі особистості.</li> <li>• глибоке усвідомлення ідеї оптимальної взаємодії суспільства і природи (соціально-екологічний ідеал), свого зв'язку з природним середовищем і відповідальністю за його стан, що реалізується у відповідній діяльності й стилі поведінки</li> <li>• зміст поняття "екологічна освіта" в сучасному розумінні. Проаналізовано сучасні концепції екологічної освіти</li> </ul>
<b>Обсяг і форми контролю</b>	3 кредити ECTS (90 годин): 14 годин лекції, 16 годин-практичні; модульний контроль ;підсумковий контроль – іспит
<b>Вимоги викладача</b>	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
<b>Умови зарахування</b>	згідно з навчальним планом

## ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМИ

<b>Компетенції</b>	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями</p> <p>ЗК 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість</p> <p>ФК 1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва для ефективного ведення бізнесу.</p> <p>ФК 11. Здатність застосовувати знання організації та управління технологічним процесом переробки продукції тваринництва для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.</p>	<b>Програмні результати навчання</b>	<p>ПРН 17. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень.</p> <p>ПРН 18. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі/сфери відповідно до спеціалізації.</p> <p>ПРН 23. Здатність виконувати розрахунки технологічних процесів в галузі.</p> <p>ПРН 24. Здатність управляти комплексними діями/проєктами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих</p>
--------------------	---	--------------------------------------	---

## СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

### Модуль 1.

№	тема	практичне заняття		Самостійна робота	Тематика
<b>Лекція 1.</b>	Освіта для сталого розвитку: гуманітарна й екологічна складові	<b>ПЗ 1</b>	<p>Освіта за своєю природою належить до гуманітарної сфери, і тому жодна освітня галузь не може абсолютно абстрагуватися від гуманітарних знань. Проте гуманітарне обґрунтування освіти для сталого розвитку та екологічної освіти ускладнюється такими обставинами:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– складність сучасної екології, яка з вузької біологічної дисципліни перетворилася на комплекс міждисциплінарних досліджень з потужними виходами на гуманітарну проблематику;</li> <li>– складність сучасних гуманітарних знань і гуманітарної освіти;</li> <li>– складність і комплексність концепції сталого розвитку.</li> </ul>		<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Освіта для сталого розвитку як необхідна складова сучасного суспільства знань та інструмент розкриття його потенціалу.</li> <li>2. Необхідність гуманітарних знань для обґрунтування концепції екологічної освіти та сталого розвитку.</li> <li>3. Дослідження проблеми взаємодії гуманітарних і природничих знань та гуманітаризації.</li> <li>4. Концепція екологічної освіти України</li> <li>5. Міжнародне співробітництво країн Центральної та Східної Європи з вирішення екологічних проблем</li> <li>6. Міжнародне співробітництво України у галузі еко-логічного права, екологічної політики та екологічної економіки</li> <li>7. Сучасні еколого-педагогічні концепції</li> <li>8. Концепція екологічного виховання</li> <li>9. Концепція "екологічного вчення" (Ekologisches Lernen)</li> <li>10. Роль освіти в забезпеченні стійкого екорозвитку</li> <li>11. Основними цілями сучасної екологічної освіти</li> <li>12. Зв'язок екології та культури</li> <li>13. Охарактеризуйте екологічну освіту дорослих як самостійну галузь наукового пошуку сучасної педагогічної науки</li> <li>14. Система екологічної освіти дорослих представлено як самостійний науковий та практичний напрямок сучасної педагогіки</li> <li>15. Шляхи подолання екологічних криз</li> </ol>
<b>Лекція 2.</b>	Екологічна освіта як предмет міжнародної співпраці	<b>ПЗ 2</b>	<p>Україна має на сьогодні законодавчо визначені в програмних документах стратегії екологізації розвитку базових галузей і секторів економіки. Головними результатами міжнародного співробітництва України у галузі екологічного права та екологічної політики є:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• відображення національних інтересів і позиції держави в директивних документах та рішеннях форумів міжнародних міжурядових організацій;</li> <li>• розширення сфери міжнародного співробітництва завдяки укладенню нових угод, договорів і програм;</li> </ul>		

			<ul style="list-style-type: none"> <li>• посилення міжнародно-політичного авторитету України та зміцнення національно-правової бази;</li> <li>• підвищення екологічної кваліфікації (правової, технологічної та методології управління), спрямованої на покращання екологічної ситуації в Україні;</li> <li>• отримання від міжнародного співтовариства допомоги в галузі охорони довкілля тощо</li> </ul>	
<b>Лекція 3.</b>	Етика відповідальності та екологічна освіта	<b>ПЗ-3</b>	<p>Практичне впровадження засад концепції сталого розвитку, спрямованої на подолання екологічних криз сучасності та забезпечення еко-логічно безпечного майбутнього, передбачає розроблення не тільки ефективних моделей соціально-економічного розвитку та вдосконалення екологічної політики, а й зміну морально-етичних орієнтирів суспільства.</p> <p>Відповідальність є ключовим етичним поняттям концепції сталого розвитку. Відповідальність, вкладена у зміст концепції сталого розвитку, належить до відповідальності, орієнтованої на майбутнє, оскільки сучасні покоління мають нести відповідальність за прийнятні умови життя наступних поколінь, а отже, й за власну діяльність. Етику відповідальності слід розглядати як необхідну умову впровадження в життя принципів сталого розвитку.</p>	

<b>Лекція 4.</b>	Екологічна освіта та виховання в сучасному культурологічному дискурсі	<b>ПЗ-4</b>	Відповідно до мети в екологічному вихованні виділяються юридичні, моральні, естетичні аспекти. Існують і більш широкі типологізації, де виділяються такі форми екологічної освіти та екологічного виховання, як моральне, естетичне, а останнім часом і релігійне. Об'єктивну основу єдності всіх цих аспектів філософія вбачає в діалектичній єдності соціального й природного. Звідси і спільність мети взаємопов'язаних виховних процесів формування високоморальної особистості з гуманним відношенням до природи і людей		
<b>Модуль 2</b>					
<b>Лекція 5.</b>	Екологічна освіта в сучасних соціально-педагогічних концепціях	<b>ПЗ 5</b>	Для конкретизації навчальної мети і побудови змісту екологічної освіти у межах концепції "екологічного виховання" було запропоновано п'ять основних компонентів і визначено завдання навчально-виховного процесу, спрямовані на: 1) формування індивідуальної і колективної екологічної свідомості, яка б сприяла пробудженню емоційної сприйнятливості до екологічних проблем; 2) одержання знання в процесі вивчення основ екології і різнобічної практичної роботи в галузі охорони навколишнього середовища свого регіону; 3) формування позиції шляхом розвитку ціннісних уявлень про навколишнє природне середовище,	Самостійна робота	

			<p>пробудження почуття відповідальності і мотивації до активних дій із поліпшення стану навколишнього середовища;</p> <p>4) набуття досвіду і компетентності в практичній діяльності, спрямованих на усвідомлення екологічних проблем і пошук шляхів їхнього вирішення;</p> <p>5) сприяння й активна участь у вирішенні екологічних проблем на всіх рівнях.</p>	
<p><b>Лекція 6.</b></p>	<p>Екологічна освіта та екологічні знання – базові компоненти формування культури особистості</p>	<p><b>ПЗ-6</b></p>	<p>На сьогодні екологічна освіта здійснюється в межах формальної і неформальної освіти. Формальна охоплює вихованців дошкільних закладів, учнів загальноосвітніх шкіл усіх типів, студентів (вилучено) вищих навчальних закладів, а також слухачів різних курсів підвищення кваліфікації, спеціалістів. Неформальна освіта охоплює молодь і дорослих з усіх верств населення, які одержують природоохоронні відомості індивідуально або колективно з джерел масової інформації чи в процесі разових заходів. Екологічний аспект повинен органічно включатись у процес освіти всіх вікових категорій, що відповідає концепції неперервної освіти.</p> <p>Екологічна освіта повинна:</p> <p>1) розглядати навколишнє середовище в усій його повноті – природним і створеним людиною, технологічним і соціально-екологічним, політичним, культурно-історичним, моральним, естетичним;</p>	

- |  |  |  |  |
|--|--|--|--|
|  |  | <ol style="list-style-type: none"><li>2) бути тривалим процесом, тобто починатися в дошкільному віці і продовжуватися на всіх стадіях формальної і неформальної освіти;</li><li>3) бути міждисциплінарною за своєю суттю, включати спеціальний зміст у кожний навчальний предмет, створюючи можливість формування цілісної сбалансованої перспективи;</li><li>4) вивчати головні проблеми навколишнього середовища з урахуванням місцевих, національних, регіональних і міжнародних точок зору, щоб отримати знання про умови навколишнього середовища в інших географічних регіонах;</li><li>5) зосередитися на поточних і можливих ситуаціях навколишнього середовища, одночасно беручи до уваги історичну перспективу;</li><li>6) роз'яснювати значення та необхідність місцевого, національного і міжнародного співробітництва в запобіганні і вирішенні проблем довкілля;</li><li>7) докладно висвітлювати різні аспекти навколишнього середовища в процесі соціально-економічного планування і розвитку;</li><li>8) надати можливість населенню застосовувати свої знання і досвід у плануванні, прийнятті рішень і визначенні наслідків;</li><li>9) відносити аспекти чутливості навколишнього середовища і знання його, навчання навичок вирішення</li></ol> |  |
|--|--|--|--|

			<p>проблем і роз'яснення цінностей до будь-якої вікової групи, але надавати особливого значення розвитку розуміння чутливості навколишнього середовища в учнів у ранньому віці і найбільш наближено до місця навчання;</p> <p>10) допомагати учням визначати ознаки виникнення проблем навколишнього середовища, а також вивчати окремі реальні його проблеми;</p> <p>11) надавати особливого значення складнощам проблем навколишнього середовища і в цьому зв'язку – необхідності розвитку критичного мислення і набуття навичок вирішення проблем, що з'являються;</p> <p>12) використовувати різноманітність навколишнього середовища, що вивчається, і широкий набір методичних прийомів для навчання, засвоєння знань про довкілля, почерпнутих з нього, приділяючи незалежну увагу практичній діяльності і вивченню досвіду з перших рук</p>		
<b>Лекція 7.</b>	Екологічна освіта дорослих як напрямок науково-педагогічного пошуку	<b>ПЗ-7</b>	Основними цілями сучасної екологічної освіти, зокрема дорослих, на Заході є: вивчення навколишнього середовища, поліпшення його якості, формування екологічного мислення.		



## ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Науменко Г. М. Індивідуально-психологічні характеристики стану жінок після перенесених оперативних втручань з приводу лейоміоми матки / Г. М. Науменко, О. С. Чабан // Медицина транспорту України. - 2013. - № 1. - С. 9-14. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTU\\_2013\\_1\\_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTU_2013_1_7)
2. Онопрієнко В. Екологічна освіта як предмет міжнародної співпраці / В. Онопрієнко // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. - 2012. - № 3-4. - С. 158-166. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/srutip\\_2012\\_3-4\\_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/srutip_2012_3-4_16).
3. Філянїна Н. М. Освіта для сталого розвитку: гуманітарна й екологічна складові / Н. М. Філянїна // Гуманітарний часопис. - 2013. - № 2. - С. 93-99. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc\\_2013\\_2\\_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2013_2_14).
4. Філянїна Н. М. Етика відповідальності та екологічна освіта / Н. М. Філянїна // Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. - 2013. - № 3. - С. 75-83. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua\\_2013\\_3\\_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_2013_3_12).
5. Лїпич І. І. Екологічна освіта та виховання в сучасному культурологічному дискурсі / І. І. Лїпич // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Соціологія. - 2012. - Т. 177, Вип. 165. - С. 18-21. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc\\_2012\\_177\\_165\\_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2012_177_165_6).
6. Концептуальні основи формування екологічного мислення та здібностей людини будувати гармонійні відносини з природою [Текст] / М. І. Дробноход [та ін] ; Міжрегіональна академія управління персоналом. - К. : МАУП, 2000. - 76 с

Методичне забезпечення

Земельний кодекс України, Податковий кодекс України, Господарський кодекс України, Закон України "Про власність", Закон України «Про оренду землі», Закон України «Про стимулювання розвитку сільського господарства», Закон України «Про підтримку малого підприємництва», Укази Президента України «Про підтримку сільськогосподарських товаровиробників», «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки» та інші законодавчі акти є правовою базою для удосконалення економічного механізму господарювання в АПК, підвищення його ефективності.

Інформаційною базою для вивчення курсу стають: статистичні збірники, річні звіти, примітки до річної фінансової звітності, первинні документи та зведені відомості, збірники наукових праць, законодавча база, підручники та інші літературні джерела.

## СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

	СИСТЕМА	БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
		до 50	50% від усередненої оцінки за модулі

Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

## НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.